

Zkreslující otázky i výstupy, ohrazují se odborníci proti průzkumu veřejného mínění agentury STEM/MARK k půjčkám, dluhům a jejich odpouštění

Praha, 16. 3. 2021 – Odborníci na dluhovou problematiku a dluhovou legislativu se ohrazují proti tvrzení, že Češi nesouhlasí s projednávanými úpravami novel na změnu pravidel exekucí a insolvenčí, jak uvedla ve včera zveřejněném průzkumu České asociace věřitelů. Ten pro asociaci zpracovala agentura STEM/MARK. Odborníci zároveň varují před zkreslováním exekučních a insolvenčních dat a manipulací veřejného mínění za účelem zablokování těchto jednání ve Sněmovně, k nimž v posledních týdnech podle nich čím dál častěji dochází.

Průzkum agentury STEM/MARK, který si zadala Česká asociace věřitelů, zjišťoval, co si Češi myslí o půjčkách, dluhích a jejich odpouštění. V mnoha případech se ovšem průzkum dopustil zásadních sociologických přešlapů. Několik otázek je zcela jasně sugestivních a kapciózních. Platforma za reformu exekucí, jejímiž členy jsou například organizace jako Charita ČR, RUBIKON Centrum, či Institut prevence a řešení předlužení, ale i zástupci zaměstnavatelů a někteří podnikatelé, výzkumníci a akademici a organizace zabývající se právním poradenstvím jako Frank Bold, navíc upozorňuje na to, že zpráva z průzkumu dezinterpretuje aktuálně projednávané legislativní úpravy. Novelu exekučního řádu a insolvenčního zákona se změnou pravidel tak, jak je popisuje průzkum a následně i závěrečná zpráva, totiž vůbec nepočítají.

Průzkum se ale respondentů například ptá, zda „souhlasí s tím, aby stát snížil vymahatelnost dluhů, čímž by mohlo dojít ke zdražení některých služeb“. Jde o učebnicovou ukázkou návodné otázky, kdy se předpokládá, že respondent neodpoví jinak než, že souhlasí. V tiskové zprávě navíc agentura odpovědi formuluje jako postoje k aktuálně projednávaným změnám legislativy. Toto vytržení a zasazení do jiného kontextu je podle expertů z Platformy velmi nebezpečné. Na Twitteru návodnost otázek kritizoval i sociolog Daniel Prokop. Například otázka: „Je podle Vás správné, že současné zákony umožňují, aby byly dlužníkovi dluhy smazány i za situace, kdy z nich splatí méně než 30 %?“ podle něj manipuluje respondenty, protože nezmiňuje, že k tomuto odpuštění dochází po 5–6 letech v tvrdém procesu insolvenční, v kterém jim výrazně klesají příjmy a případně je jim zabaven majetek, ani to, že dlužníci často už před vstupem do insolvence splatili část dluhů, které obsahují i často vysoká příslušenství (sankce, úroky, náklady vymáhání).

Podobně zkreslující informace, jako ty které dnes vydal STEM/MARK, se podle odborníků objevují v poslední době čím dál častěji. Mohou za to podle nich silná lobby proti novelizaci exekučního řádu i insolvenčního zákona zejména z řad organizací jako je Česká asociace věřitelů (ČAV). Ta zastupuje převážně ty organizace, které na současném neřádu výrazně profitují. Tato snaha zvrátit přijetí potřebných změn nemůže přicházet více nevhod – blíží se další vlna exekucí v souvislosti se současnou ekonomickou krizí.

Jen za rok 2020 narostla nezaměstnanost o dvě pětiny na 4 procenta, a to navzdory přijatým opatřením pro její udržení, která jsou tak nyní nedostačující. Za leden 2021 došlo k dalšímu zhoršení počtu nezaměstnaných, a to na 4,3 procenta. Od března do konce září 2020, tedy pouze za 1. vlnu covidové pandemie, sklouzlo podle dat ČSÚ na 55 tisíc lidí v produktivním věku nově mezi ekonomicky neaktivní. Nárůst počtu zahájených exekucí bude mít podle odborníků stejně jako během krize v roce 2008 oproti ekonomickým dopadům zpoždění 1 až 3 roky. Novou exekuční vlnu tak můžeme podle nich očekávat koncem roku 2021. Systém je potřeba na to co nejvíce připravit. „Novelizace exekučního a insolvenčního zákona představují příležitost odstranit významnou část zátěže z minulosti zastavením nevymahatelných exekucí a napravit absurdity současného systému do budoucna ještě před hlavním náparem nově zahajovaných exekucí,“ uzavírá Platforma.

...

Česko je stále rájem exekucí

Na konci roku 2020 bylo vymáháno celkem 4,32 mil. exekucí. Osob v exekuci bylo 723 tis., na jednoho dlužníka tak průměrně připadalo 6 exekucí. Počet zahajovaných exekucí pomalu klesá od roku 2014, ovšem celkový počet exekucí se od ekonomické krize roku 2009 stále drží na vysokých číslech. Systém je navíc zatížený asi dvěma miliony nevymahatelných exekucí.

www.exekucninerad.cz

...

Kontakt pro média:

Lucie Nemešová

Platforma za reformu exekucí

lucie@storyhunters.cz

602 325 029

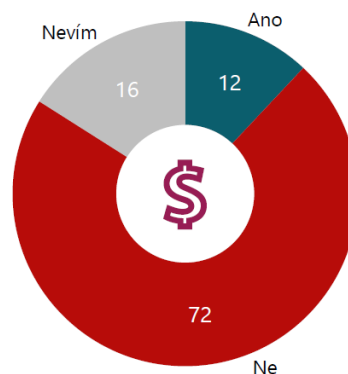
...

Příklady návodných otázek ze zmíněného průzkumu:

- 1) *Souhlasíte s tím, aby stát snížil vymahatelnost dluhů, čímž by mohlo dojít ke zdražení některých služeb?*

Otázka nenabízí v odpovědích jinou odpověď než souhlasit s tvrzením – žádný občan pravděpodobně nebude souhlasit se snižováním vymahatelnosti dluhů. Druhá část otázky je navíc značně sugestivní, fabuluje a důrazně navádí na jedinou správnou možnost. Neexistuje jasná souvislost mezi postojem k tomu, aby stát snížil vymahatelnost dluhů (jde to proti selskému rozumu) a zdražením služeb. Otázka tak, jak je položena, nedává vůbec žádný smysl.

Souhlasíte s tím, aby stát snížil vymahatelnost dluhů, čímž by mohlo dojít ke zdražení některých služeb?

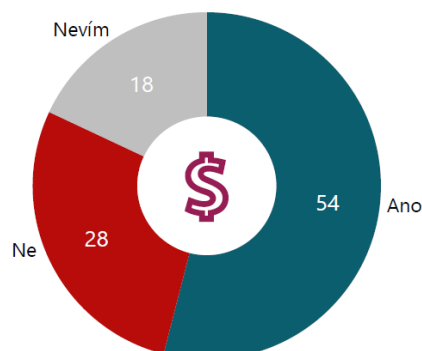

8) Souhlasíte s tím, aby stát novými zákony snížil vymahatelnost dluhů, čímž by mohlo dojít ke zdražení některých služeb (půjčky, povinné ručení, pojištění, energie apod.) pro poctivě placící zákazníky? Všichni respondenti, n=1016 [údaje v %]

- 2) *Je podle vás správné, aby si věřitel mohl vybrat exekutora, kterému svěří vymáhání svého práva?*

Ze sociologického hlediska jsou odpovědi na otázky typu "je správné, aby" nebo "měl by mít daný aktér právo na" předvídatelné, respondenti nemají tendence upírat při průzkumech veřejného mínění něčí práva. Celé znění otázky, které je uvedeno pod čarou, velmi detailně navádí na „správnou“ odpověď. Z tohoto kontextu pak vychází odpovědi, které respondenta jednoznačně směřují k očekávané odpovědi. Otázka je navíc

Je podle vás správné, aby si věřitel mohl vybrat exekutora, kterému svěří vymáhání svého práva?

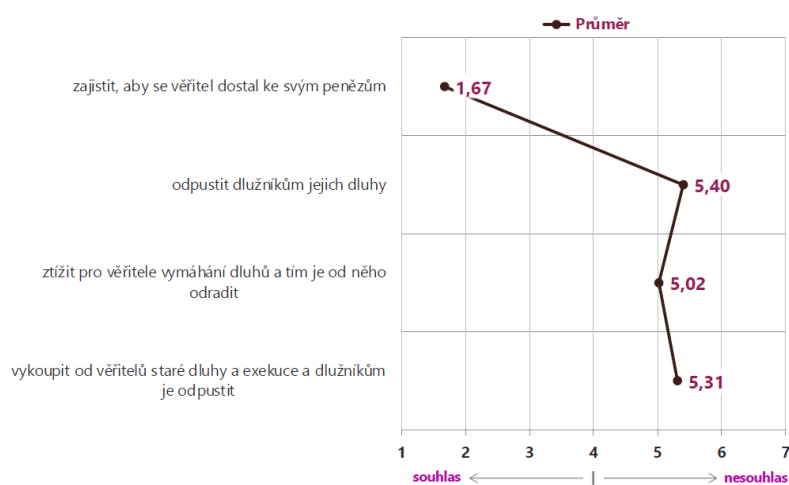
15) V Česku je více než 150 exekutorských úřadů, které se výrazně liší svou velikostí, personálním a technickým zázemím, kvalitou a úspěšností své práce. Je podle vás správné, aby si věřitel mohl vybrat exekutora, kterému svěří vymáhání svého práva? Všichni respondenti, n=1016 [údaje v %]

položena subjektivně, zohledňuje pouze perspektivu jednoho aktéra celého exekučního řízení. Nejsou zřejmé další varianty – působí to jako otázka, která nabízí pouze ano/ne odpovědi.

3) *Souhlasíte s tím, že by cílem státu při tvorbě zákonů mělo být... odpustit dlužníkům jejich dluhy?*

Tato otázka je, stejně jako další z celkových čtyř v této části, opět velmi sugestivní a návodná. Tak jak je postavena, nenabízí jiné východisko než vybrat jedinou logickou „správnou“ odpověď a naopak s ostatními nesouhlasit. Chybí kontext, společenský rozměr, dopad na veřejné rozpočty atd. Z framingu celého výzkumu je pak zřejmé, k jaké odpovědi otázka směřuje. Interpretace takové otázky pak vede ke zjevně zkreslujícím a manipulativním závěrům.

Cílem státu při tvorbě zákonů by mělo být...

**...primárně
zajistit, aby se
věřitel dostal ke
svým penězům!**

7) Cílem státu při tvorbě zákonů by mělo být...? 1 znamená „Rozhodně souhlasím“ a 7 znamená „Rozhodně nesouhlasím“.
Všichni respondenti, n=1016.

Zdroj: Závěrečná zpráva průzkumu agentury STEM/MARK k půjčkám, dluhům a jejich odpouštění, publikovaná 15. 3. 2021